

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення
Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення
на період до 2025 року»

1. Мета

Метою проекту акта є зниження впливу негативних наслідків внутрішнього переміщення, зумовленою збройною агресією проти України на громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, шляхом запровадження комплексних та дієвих механізмів державного реагування на виклики, які виникають з моменту прийняття особою рішення про переміщення, в ході її соціальної адаптації та інтеграції в приймаючий громаді, а також в разі добровільного повернення особи до попереднього місця проживання та її реінтеграції.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Триваюча з лютого 2014 року збройна агресія проти України, тимчасова окупація частини території України призвели до появи великої кількості внутрішньо переміщених осіб (далі - ВПО). Значна частина з них є внутрішньо переміщеними особами вже понад 8 років. Вони не мають змоги повернутися до покинутого місця проживання через пошкодження чи руйнування житла, знаходження його на окупованій території чи території ведення бойових дій. При цьому для значної кількості ВПО актуальними залишаються питання розміщення та забезпечення житлом, пошуку постійного джерела доходів, відновлення порушених внаслідок внутрішнього переміщення прав та захист законних інтересів.

Відтак тривалий час основним вектором державної політики щодо внутрішнього переміщення була інтеграція ВПО за новим місцем проживання. Зазначене досягалось через усунення перешкод у реалізації їх прав та основоположних свобод, забезпечення доступу до адміністративних, соціальних, культурних та інших послуг, а також створення умов для розвитку потенціалу та посилення спроможності внутрішньо переміщених осіб у приймаючих територіальних громадах.

Втім, черговий етап збройної агресії проти України, який розпочався 24 лютого 2022 року, поставив перед українцями та державою в цілому нові виклики. Через повномасштабне вторгненням Російської Федерації спостерігається постійне збільшення кількості ВПО, яке складно спрогнозувати через непередбачуваність військових дій та актів терору з боку РФ. Більшість заходів, які вживалися державою до цього часу - не в повній мірі відповідають поточній ситуації.

Водночас пріоритетним напрямом у політиці щодо захисту прав ВПО на найближчий період має стати прийняття коротко- та середньострокових рішень, спрямованих на впровадження ефективних механізмів задоволення базових потреб людини та забезпечення доступу до послуг, посилення здатності громад сприяти адаптації внутрішньо переміщених осіб та ефективно реагувати на нові виклики, раціональне використання ресурсів громад та бюджетів всіх рівнів, а також підтримка осіб, які мають намір повернутися до покинутого місця проживання.

Ця Стратегія спрямована на вдосконалення державної політики у сфері внутрішнього переміщення громадян України, іноземців, осіб без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, викликаного збройною агресією проти України, а також здійснення державою всіх належних та доступних заходів для розв'язання проблем та мінімізації негативних наслідків, пов'язаних з внутрішнім переміщенням. Внутрішнє переміщення є складним суспільним явищем, що суттєво впливає на соціальні, економічні, політичні, демографічні тощо параметри функціонування української держави, тому повинно передбачати комплексний характер розв'язання проблем, на що спрямована ця Стратегія.

Стратегія є елементом коротко- та середньострокової державної політики, спрямованої на створення умов, за яких внутрішньо переміщені особи, за винятком найбільш уразливих категорій, не потребуватимуть спеціальної допомоги чи захисту у зв'язку з їх переміщенням і зможуть в повному обсязі користуватися своїми конституційними правами без будь-якої дискримінації, в тому числі, за походженням чи фактом внутрішнього переміщення.

3. Основні положення проекту акта

Проектом акта передбачається схвалення Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року та операційного плану її реалізації у 2023-2025 роках шляхом впровадження коротко- та середньострокових рішень щодо внутрішнього переміщення, спрямованих на удосконалення державної політики у сфері захисту внутрішньо переміщених осіб та впровадження державою всіх належних та доступних заходів для розв'язання проблеми внутрішнього переміщення громадян України та його наслідків, зокрема, приймаючих територіальних громад, створення ефективних інструментів державного управління, задоволення нагальних та постійних потреб внутрішньо переміщених осіб.

Удосконалення системи забезпечення реалізації та захисту прав, свобод і законних інтересів внутрішньо переміщених осіб здійснюватиметься з урахуванням принципів та досвіду міжнародних організацій, передусім Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) та її агенцій, Ради Європи, Організації з безпеки і співробітництва в Європі.

4. Правові аспекти

Закон України “Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб”; Закон України “Про засади внутрішньої і зовнішньої політики”.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація акта здійснюватиметься в рамках Закону України “Про Державний бюджет на 2023 рік”. Реалізація заходів у 2024-2025 роках здійснюватиметься відповідно до існуючих бюджетних програм.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії здійснюватиметься також із застосуванням можливостей фінансової та технічної допомоги, яку надають Україні міжнародні установи та організації, а також іноземні країни. Технічна допомога може бути залучена у вигляді експертної допомоги, необхідних матеріальних ресурсів або грошових коштів, виділених на цільові потреби.

Розподіл фінансових ресурсів з метою досягнення результатів повинен здійснюватися за принципом збалансованості як за гуманітарним напрямом, так і за напрямом відновлення та розвитку.

Реалізація проекту акта не потребує відкриття нової бюджетної програми.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта стосується питань місцевого та регіонального розвитку та потребує погодження Всеукраїнською асоціацією органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України» та Всеукраїнською асоціацією громад.

Проект акта не має безпосереднього впливу на соціально-трудова сферу та не потребує погодження з уповноваженими представниками всеукраїнських профспілок, їх об'єднань, галузевих профспілок та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців.

Проект акта не стосується функціонування і застосування української мови як державної та не потребує погодження з Уповноваженим із захисту державної мови.

Проект акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності та не потребує погодження з Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

7. Оцінка відповідності

Проект акта сприятиме реалізації прав ВПО та відповідає міжнародним стандартам, передбаченим в тому числі Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

У проекті акта відсутні положення, які впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

У проекті акта відсутні положення, які містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією.

У проекті акта відсутні положення, що створюють підстави для дискримінації.

8. Прогноз результатів

Проект акта спрямований на удосконалення державної політики у сфері захисту внутрішньо переміщених осіб та впровадження державою всіх належних та доступних заходів для розв'язання проблеми внутрішнього переміщення громадян України та його наслідків, зокрема, приймаючих територіальних громад, створення ефективних інструментів державного управління, задоволення нагальних та постійних потреб внутрішньо переміщених осіб.

Проект акта не матиме впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Реалізація акта матиме позитивний вплив на інтереси окремих верств (груп) населення, об'єднаних спільними інтересами:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Внутрішньо переміщені особи	Позитивний	Проект акта покликаний підвищити якість життя внутрішньо переміщених осіб шляхом посилення їх спроможностей та соціальної стійкості, стимулювання економічної активності, забезпечення реалізації їх прав та основоположних свобод, а також забезпечення добровільного, гідного та безпечного повернення на покинуте місце проживання

**Віце-прем'єр-міністр України —
Міністр з питань реінтеграції
тимчасово окупованих територій
України**

Ірина ВЕРЕЩУК